

Jak chudoba ovlivňuje školní úspěšnost dětí v Česku

11.6.2026 - Iva Kuchyňková | Charita ČR

Úspěch ve škole by měl záviset především na schopnostech, péči a zájmu dítěte. Realita je však pestřejší. Rodinné zázemí, finanční situace nebo podmínky, ve kterých dítě vyrůstá, mohou významně ovlivnit jeho vzdělání a tím předurčit jeho životní dráhu.

Odborníci zjistili, že v Česku ovlivňuje rodinné zázemí školní prospěch dětí více než v zahraničí.

Školní úspěch v Česku stále závisí na rodině

Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) **patří Česká republika k zemím, kde školní výsledky dětí závisí na rodinném zázemí mnohem těsněji než ve většině ostatních vyspělých států.** [Výsledky mezinárodního šetření PISA 2022](#) ukazují, že vliv socioekonomického postavení rodiny na vzdělávací výsledky žáků je v České republice vyšší než průměr zemí OECD. Žáci ze sociálně lépe situovaných rodin navíc dosahují výrazně lepších výsledků než jejich znevýhodnění vrstevníci.

"Když rodina musí přednostně řešit otázku, kde sežene peníze na zaplacení nájmu, energií nebo jídla, vzdělání dětí se často dostává až na druhou kolej. Ne, že by rodičům na škole nezáleželo, ale trápí je bezprostřední existenční problémy. Děti se tím ocitají v nevýhodě, kterou nezavinily a na kterou nemají žádný vliv."

Iva Kuchyňková, manažerka pro sociální oblast Charity Česká republika

Proč mají některé děti ve škole těžší start

Některé děti mají doma vlastní pokoj, ale také klid na přípravu do školy a rodiče jim navíc mohou pomáhat s učením.

Jiné děti čelí zcela odlišné realitě. Jejich rodiče jsou velmi zadlužení, přišli o zaměstnání, potýkají se s následky nemoci nebo s bytovou nouzí. **Rodiny pak trápí základní potřeby** a na vzdělávání nezbývá dostatek času ani prostředků.

[Zpráva Poverty Watch 2025](#), jejíž zpracování zastřešila Charita Česká republika, která je členem Evropské sítě proti chudobě, upozorňuje na to, že **chudoba a bytová nouze mohou významně ovlivňovat životní šance dětí a prohlubovat nerovnosti**, které jim ztěžují přístup ke vzdělávání.

Problémem přitom nemusí být jen **nedostatek školních pomůcek**. Důležitou roli hraje také **stabilita prostředí**, ve kterém dítě vyrůstá.

Bydlení ovlivňuje vzdělávání více, než si myslíme

Nestabilní bydlení, časté stěhování nebo život v nevyhovujících bytech mají negativní dopad na vývoj dětí, komplikují jim navazování vztahů se spolužáky i jejich pocit bezpečí. Děti vyrůstající v

nepříznivých podmínkách čelí překážkám, které si jejich vrstevníci často ani neumí představit.

V Česku je podle zmíněné zprávy Poverty Watch 2025 ohroženo ztrátou bydlení přibližně 300 tisíc lidí, z toho téměř třetinu tvoří děti. V bytové nouzi se nachází přibližně 62 tisíc dětí.

Za těmito čísly se skrývají konkrétní příběhy dětí, které se snaží zvládat školní povinnosti, a to navzdory okolnostem, jež samy nemohou ovlivnit.

Paní Aneta a jistota domova

Paní Aneta vychovává sama dvě děti. Ještě donedávna vedla běžný život – pracovala a z rodinného rozpočtu řádně platila nájemné, nákupy a všechny své závazky. **Situace se však zkomplikovala po rozvodu s manželem, který po sobě zanechal dluhy. Následně přišel vážný pracovní úraz, dlouhodobá pracovní neschopnost a výrazný pokles příjmů.**

Rodina se během krátké doby ocitla v těžké situaci a nezbývaly jí peníze na úhradu nájemného. **Dávky související s bydlením byly paní Anetě pozastaveny kvůli administrativní chybě v nájemní smlouvě a otec dětí neplatil výživné.**

Díky podpoře ze sbírky [Daránek pomáhá dětem](#) se podařilo nájemné uhradit. Tím se podařilo zabránit sociálnímu propadu rodiny a řadě dalších komplikací.

Záchrana, která přišla z charitní sbírky, pro děti znamenala víc než jen zachování střechy nad hlavou. Získaly jistotu, že je nečeká stěhování, změna školy a neprijdou o důvěrně známé prostředí.

Stabilní bydlení patří mezi důležité podmínky, které dětem usnadňují pravidelnou školní docházku. Nejistota spojená s bydlením představuje pro děti další zátěž, která může komplikovat jejich život.

Každé dítě si zaslouží stejnou šanci

Děti si nevybírají, do jakých podmínek se narodí. Přesto jejich budoucnost často ovlivňují okolnosti, které nemohou samy změnit.

Právě proto Daránek pomáhá dětem ze sociálně znevýhodněného prostředí získat školní pomůcky, uhradit školní obědy, zúčastnit se školních výletů, škol v přírodě nebo volnočasových aktivit a rozvíjet své schopnosti. Podporuje také nízkoprahové kluby a služby pro děti a mládež, kde mohou najít bezpečné zázemí, pomoc s učením, podporu dospělých i prostor pro smysluplné trávení volného času.

Pomoc Daránka ale často sahá ještě dál. Pomáhá rodinám překonat krizové situace, přispívá na odborné terapie, zdravotní a kompenzační pomůcky nebo podporuje zachování stabilního bydlení. Právě jistota domova, bezpečné prostředí a možnost rozvíjet svůj potenciál patří mezi důležité předpoklady úspěchu ve škole i v životě.

Daránek může rodině pomoci překonat akutní krizi. Pro dlouhodobé zlepšení situace dětí ohrožených chudobou je však důležité zajistit rodinám dostupné bydlení, včasnou a srozumitelnou sociální podporu, dostupné stravování ve školách a potřebné školní pomůcky pro výuku.

Důležitá je také dostupnost dětských psychologů a sociálních pedagogů ve školách, kteří mohou

dětem i jejich rodinám poskytnout podporu včas, ještě předtím, než se jejich situace výrazně zhorší.

Kontakt pro média:

Iva Kuchyňková, manažerka pro sociální oblast Charity Česká republika,
e-mail: iva.kuchynkova@charita.cz, tel. 603 280 738

<https://www.charita.cz/aktuality/z-domova/jak-chudoba-ovlivnuje-skolni-uspesnost-deti-v-cesku>